

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**LİSELERDE BİRİNCİ YABANCI DİL OLARAK ALMANCA
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR**

**Ad Soyad
İLKER NAMLI**

**PROJE DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ BÜNYAMİN BAVLI**

**İSTANBUL
2020**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**LİSELERDE BİRİNCİ YABANCI DİL OLARAK ALMANCA
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR**

**Ad Soyad
İLKER NAMLI**

ÖZET

Öğrencilere yabancı dil ile ilgili tüm becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Bunun içinde öncelikli olarak mevcut sorunların dikkate alınması beklenmektedir. Yapılan çalışmalar ve yabancı dil öğretimindeki başarısızlıklar, yabancı dil öğretme sürecinde birtakım sorunlarla karşı karşıya gelindiğinin göstergesidir. Bu sorunların çözümlenmesi hem sürece katkı sağlamakta hem de daha etkin bir yabancı dil öğretimi sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yabancı dil olarak Almanca öğretiminde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ve ortaya koyulan sorunları nedenlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu birinci yabancı dil olarak Almanca eğitimi veren liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, Almanca, Zorluklar

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLO LİSTESİ	v
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Alt Amaçlar	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Sınırlılıklar	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Yabancı Dil Öğretimi	5
2.2. Türkiye’de Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi.....	6
2.3. Almanca Dil Becerileri	7
2.3.1. Dinleme Becerisi.....	7
2.3.2. Okuma Becerisi.....	8
2.3.3. Konuşma Becerisi	9
2.3.4. Yazma Becerisi	9
2.3. Yabancı Dil olarak Almanca Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler.....	10
3. YÖNTEM.....	14
3.1. Araştırmanın Modeli	14
3.2. Çalışma Grubu	14
3.3. Veri Toplama Yöntem ve Aracı	15
3.4. Veri Analizi.....	16
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	16
3.6. Etik	17
4. BULGULAR VE YORUM	18
4.1. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminin Gerekliliğine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	18
4.2. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kullanılan Yöntem Ve Tekniklerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri	19
4.3. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Tercih Edilen Ölçme Ve Değerlendirmeden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri	20
4.4. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yürütülen Ders İçi Etkinliklere Yönelik Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri	21

4.6. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	23
4.7. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Velilerin Bakış Açısından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	24
4.8. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Okulun Sahip Olduğu Fiziksel İmkanlarından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	25
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	28
KAYNAKÇA	30

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular.....	20
Tablo 2. Tema ve Kodlar	39

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

21. yüzyılda bu denli hızla değişen teknolojiyi yakalamak için yabancı dil bilmenin ve öğrenmenin önemi de artmıştır. İletişimin küresel boyutlara ulaşması, yabancı dili daha önemli bir hale getirmiştir. Türkiye'de bir yabancı dil olarak İngilizce öğretimi verilmektedir. Bununla beraber henüz oldukça az olmakla beraber birinci yabancı dil olarak Almanca öğretimi veren eğitim kurumları da bulunmaktadır. Liselerde birinci yabancı dil olarak Almanca'nın öğretimi çeşitli problemleri de beraberinde getirebilmektedir. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretimi ile okuma, dinleme, konuşma veya yazma konusunda problemler yaşanabilir. Özellikle Türkiye'de birinci yabancı dil olarak İngilizce öğretiminin olması, öğrencilerin birinci yabancı dil olarak Almanca öğretimi konusunda zorlanmalarına neden olabilir. Bu çalışmada liselerde birinci yabancı dil olarak Almanca'nın verilmesinde karşılaşılan problemlerin incelenmesi temel olarak ele alınmıştır.

Çelikkaya (2013) yapmış olduğu araştırmanın bulgularına göre Almancanın yabancı dil olarak öğretilmesinin oldukça önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca son yapılan çalışmalar dünyada özellikle Avrupa'da iki dillilik ve çok dilliliğin giderek yaygınlaştığını ortaya koymaktadır. Hengirmen (2009, s.24), “iki dilliliği; bireyin iki dili birbiriyle aynı derecede bilmesi veya bir toplumda kısıtlama ve zorlama olmadan yaygın bir şekilde konuşması” olarak tanımlamaktadır. Tokdemir (1997, s.42), “iki dillilik kavramını, her iki dilin doğumdan itibaren öğrenilmesi ve iki dilde anadil düzeyinde konuşmak” olarak açıklamıştır. Güzel (2014, s. 76) ise bu kavramı, “bireyin bulunduğu yabancı bir ülkenin toplumunda konuşulan dili, anadil düzeyinde kullanması ve kullandığı yabancı dilin kültürü tanınması ve bilmesi” şeklinde tanımlamaktadır.

Son dönemde yürürlüğe giren bazı düzenlemelerle yabancı dile olan ihtiyacın farkına varıldığı ve yabancı dil öğrenimi ile ilgili önemli adımlar atılması gerektiği görülmüştür. Ancak ülkemizde yabancı dil denilince akla ilk gelen İngilizcedir.

Almanca öğretimi İngilizce gibi ilköğretim çağında değil, lise düzeyinde başlamaktadır. Avrupa ülkelerinde ikinci yabancı dilin ilköğretim düzeyinde başlama zorunluluğuna rağmen Türkiye ikinci yabancı dil öğretimi konusunda bu zorunluluğu sağlayamamıştır (Oflaz, 2015).

Karaman (2017), erken yaşta ikinci yabancı dil öğrenen çocuğun dil kültür bağlamında farklı kültürleri öğrenerek empati kurma, farklı kültürlerdeki bireylere saygı duyma bilincini geliştirme, hoşgörü gibi ilerideki hayatına etki edecek kazanımları elde etmesine büyük katkı sağlayacağını belirtmiştir.

Her alanda olduğu gibi yabancı dil öğrenmede ve öğretiminde sorunlar yaşanmaktadır. Yabancı dil öğretmen yetiştirme sistemi ve dil planlamasındaki eksiklikler yabancı dil öğretimindeki iki temel sorundur. Bu iki temel sorunun yanı sıra, yapılan reformlar ve harcamalara rağmen yabancı dil öğretimindeki bu başarısızlıkla ilgili birçok sebep söylenebilir. Bunların arasında ilk göze çarpanlar; öğrencinin ilgisizliği, yöntem ve teknikler, öğretmen yetersizliği, dört temel becerinin edinilmesi için ders içinde yapılan etkinlikler gibi nedenlerdir (Işık, 2008).

Yabancı dil öğretiminde karşılaşılan problemler yabancı dilin öğrenilmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum eğitim programını olumsuz yönde etkilemektedir. Eğitim programında yabancı dil öğretime ilişkin gerekli problemlerin belirlenmesi ve bunlara ilişkin önlemlerin alınması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminde öğretim programı nitelik ve nicelik bakımından önemlidir. Öğretim programının nitelik özelliği derste edinilen bilgi ve beceriler olarak tanımlanırken nicelik özelliği ise ulaşılan dil düzeyi olarak adlandırılmaktadır. Yabancı dil öğretiminde nitelik özelliğini belirleyen diğer bir kriter ise Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve programında yer alan dil düzeyi ölçütleridir. Bu ölçütlere göre A1 ve A2 başlangıç düzeyi, B1 ve B2 orta düzey, C1 ve C2 ileri düzeyi ifade etmektedir (Çetintaş, 2010).

Çetintaş'a (2010) göre verilen yabancı dil derslerine rağmen, Türkiye'de öğrencilerin birçoğu istenilen düzeyde yabancı dil öğrenmeden okullardan mezun olmaktadır. Bu uygulamalardan dolayı Avrupa standartlarına ulaşmak için erken yaşlarda öğretimi başlayan yabancı dil eğitimi için verilen uğraşların ve reformların boşa çıkmasına sebep olmuştur.

Türkiye'de yabancı dil eğitime yönelik gerekli çalışmaların yürütülmesi ve temel problemlerin belirlenmesi en önemli amaçlardan biri olarak belirlenebilir.

Özellikle öğrencilerin mezun olmaları ile beraber yabancı dile hakim olmaları beklenmektedir. Ancak gerek öğretmenlerden gerekse de eğitim programından kaynaklı birçok sebep nedeniyle öğrencilerin yabancı dil öğretiminde çeşitli sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yabancı dil olarak Almanca öğretiminde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlarını belirlemektir.

1.3. Alt Amaçlar

Araştırmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. Yabancı dil olarak Almanca öğretiminin zorluklarla ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Almanca öğretiminde tercih edilen ölçme ve değerlendirmeden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Almanca öğretiminde yürütülen ders içi etkinliklere yönelik oluşan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Almanca öğretiminde öğrenenle ilgili sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Almanca öğretiminde öğretmenlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Almanca öğretiminde ebeveynle ilgili sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Almanca öğretiminde okulun fiziksel imkânlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Sosyal bir varlık olan insan, çevresiyle sürekli etkileşim ve iletişim içindedir. İlk olarak anne karnında iletişim kurmaya başlayan insan, anadili ile içinde yaşadığı toplumla bir bağ oluşturur. Hızla gelişen ve yenilenen çağa ayak uydurmak için toplum anadil ile birlikte birinci yabancı dil hatta ikinci yabancı dil öğrenme ve edinme ihtiyacı duymaktadır.

Yabancı dil öğrenme sürecini farklı coğrafyalarda ve farklı ülkelerde varlığını sürdüren ve dünyayı etkileme yetisine sahip olan bir takım ekonomik, toplumsal, kültürel ve teknolojik durumlara ayak uydurma ve bu bağlamdaki ihtiyaçları giderme çabası olarak ifade edilebilir. Yabancı dil öğretiminde program, öğretmen, öğrenci, yöntem ve teknikler sürecin birer bileşenidir. Bu süreçte yer alan yöntem ve teknikle ilgili olarak yabancı dil öğretimi sadece düz anlatımla öğretilemeyeceği gibi sadece oyun ve şarkılarla da öğretilemeyeceği gerçeğidir. Yabancı dil öğretiminde dört temel beceriye hitap etmek gerekir. Öğrenciye bir dilin öğrenilmesinde kazandırılmak istenen dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerine yönelik bir öğretim yürütülmelidir (Albayrak, 2016). Öğrencilere yabancı dil ile ilgili tüm becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Bunun içinde öncelikli olarak mevcut sorunların dikkate alınması beklenmektedir.

Yapılan çalışmalar ve yabancı dil öğretimindeki başarısızlıklar, yabancı dil öğretme sürecinde birtakım sorunlarla karşı karşıya gelindiğinin göstergesidir. Bu sorunların çözülmesi hem sürece katkı sağlamak hem de daha etkin bir yabancı dil öğretimi sağlamaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir:

- Araştırma birinci yabancı dili Almanca olarak öğrenen öğrencileri ile sınırlıdır.
- Araştırma 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı için sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil öğrenimi, bireyin kendi kültüründen farklı kültürleri tanımak, o kültürde yaşayan bireylerle iletişim kurmak ve tanımak amacıyla yaşadığı bir süreçtir. Bu süreçte, bireyin konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerini edinebilmesi için belirli temel ve ilkeler vardır. Yabancı dil öğrenim sürecinin başarılı olabilmesi için yabancı dil öğretiminin başarı bir şekilde planlaması ve gerçekleşmesi gerekir. Yabancı dil öğretiminin planlanması ve gerçekleşmesi belli temel ve ilkelere dayanmaktadır.

Demirel (1990) yabancı dil öğretiminde temel alınan ilkeleri 10 madde halinde sıralamıştır:

1. Dört temel beceriyi geliştirme,
2. Dil öğretimini planlama,
3. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta öğretme,
4. Görsel ve işitsel araçlardan yararlanma,
5. Anadili sadece gerekli durumlarda kullanma,
6. Bir seferde tek bir yapıyı sunma,
7. Verilen bilgilerin ve örneklerin günlük hayata uygulama,
8. Öğrencilerin derste aktif olmasını sağlama,
9. Bireysel farklılığı dikkate alma
10. Öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirmedir.

Türkçeden farklı anadile sahip olan bireyler de yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken zorluklarla karşı karşıya gelmektedir. Bireyin ana dili ne olursa olsun birey yabancı dil öğrenirken sistematik ve zorlu bir süreçten geçmektedir. Belirli ilkelere dayandırılan bu sistematik ve zorlu süreç Türkçeyi öğrenen yabancılara da uygulanmaktadır. Barın (2004), yabancılara Türkçeyi öğretirken de aynı ilkelerin benimsenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu ilkelerin benimsenmesi ve uygulanması

halinde yabancı dil öğretiminde başarıya ulaşılabileceğini belirtmiştir. Maden ve İşçan (2011) araştırmalarında, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bir bütün hâlinde gerçekleştirilmesi gerektiği, aralıklı tekrarlarla dil bilgisi yapıları basitten karmaşığa ve kolaydan zora doğru öğretilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Candaş Karababa (2009, s.272) “Türkçeyi yabancılara öğretirken Türkçeye ait kültürü tanıyarak ve günlük konuşma dilinde görsel ve işitsel araçları kullanarak gerçekleşmesinin daha yararlı olacağını dile getirmiştir”.

2.2. Türkiye’de Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi

Ülkemizde yabancı dil öğretimi süregelen bir problem olarak devam etmektedir. Ancak uygulamaya gelindiğinde hem birinci yabancı dil öğretiminde hem de ikinci yabancı dil öğretiminde henüz istenilen düzeye ulaşılamamıştır. Başat (2014) ülkemizde 19-25 yaş aralığındaki gençlerin çoğunun yabancı dil bilmediğini belirtmektedir. Bu durumda yabancı dil öğrenmeye ilişkin sorunların neler olduğunu belirlemek ve bu sorunların çözüm yollarını bulmak büyük bir önem taşımaktadır. Türk Eğitim Sistemi’nde yabancı dil derslerine gereken önem verilmesine rağmen, uygulamada aynı durumdan söz edilememektedir. Eğitim programında nitelik ve nicelik bakımından değişiklikler yapılmasına rağmen, yabancı dil öğretiminde istenen başarı yakalanamamıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı’nın Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliğinin

7. maddesinde aşağıdaki ibare yer almaktadır (MEB, 2006):

a) İlköğretim kurumlarında;

1) 4 üncü sınıftan itibaren zorunlu yabancı dil derslerine yer verilir. Aynı sınıftan itibaren zorunlu yabancı dil derslerinin takviyesi amacıyla ya da ikinci yabancı dil dersi olarak seçmeli yabancı dil derslerine de yer verilebilir.

2) Tüm sınıflarda ders saatleri dışında öğrencilerin seviyelerine uygun olarak yabancı dil yetiştirici kurs programları uygulanabilir.

b) Ortaöğretim kurumlarında;

1) İlköğretimdeki yabancı dil ders programlarının devamı olarak zorunlu birinci ve Kurulca uygun görülen okullarda zorunlu ikinci yabancı dil derslerine yer verilir. Ayrıca zorunlu yabancı dil derslerinin takviyesi amacıyla seçmeli yabancı dil derslerine de yer verilebilir.

2) Okul türü ve sınıflara göre yabancı dil ders saatlerinin sayısına Kurulca karar verilir.

3) Tüm sınıflarda ders saatleri dışında öğrencilerin seviyelerine uygun olarak yabancı dil yetiştirici kurs programları uygulanabilir.

MEB yönetmeliği kapsamında Türkiye’de yabancı dil öğretimi ilköğretim 4.sınıftan itibaren zorunludur. Bu zorunluluk Türkiye’de yabancı dil öğrenimi açısından önemlidir. Bununla beraber yabancı dil öğreniminin 4.sınıftan sonra zorunlu olması bir eksiklik olarak görülebilir. Okul öncesi dönemden itibaren yabancı dil öğretimi önemlidir.

2.3. Almanca Dil Becerileri

Araştırmanın bu bölümünde Almanca dil becerilerine yönelik temel beceri faktörlerine yer verilmiştir.

2.3.1. Dinleme Becerisi

Bireye kazandırılmak istenen hedef dille ilgili yapılan dinleme aktiviteleri muhakkak birden fazla hedef davranışı geliştirmeye yönelik olması gerekir. Sınıf içerisinde yapılan dinleme becerisini geliştirmeye yönelik aktivitelerin belli hedefleri bulunmaktadır. Bu hedefler aşağıdaki gibidir (Tavil, 2012:22-23):

- Dinlenen metnin ana fikrini bulma,
- Dinlenen metindeki detayları bulma,
- Dinlenen metindeki diyalog ve olayları oluş sırasına göre sıralama,
- Ses tonu ve vurgularla kişilerin duygu ve düşüncelerini tahmin etme,
- İçerikten kelimenin anlamını çıkarabilme,
- Dinleme öncesi yapılan aktiviteleri göz önünde bulundurarak dinleme parçası hakkında fikir yürütebilme,
- Dinleme sonrası yapılan aktivitelerde dinlediği metin hakkında çıkarım yapabilme,
- Dinleme metninde kullanılan dil bilgisi yapılarını ayırt edebilme,
- Vurgu ve tonlamalara dikkat ederek telaffuzlara odaklanmadır.

Dinleme etkinliği yapmadan önce, yaparken ve yaptıktan sonra belirli hazırlık ve faaliyetler yapılmalıdır. Dinleme öncesi faaliyetlerin başında öğretmen dinleme metnine yönelik görsel ve dilsel eksikleri gidermelidir. Sınıf ortamını

dinleme etkinliğine yönelik yeniden düzenlemelidir. Dinleme metniyle ilgili olarak verilen bir kelime dinlenecek olan konuyla ilgili öğrencinin tahminde bulunması beklenir. Yapılan tahminlerle metnin hangi amaçla dinlendiği konusunda da farkındalık oluşturulması sağlanır. Dinleme esnasında öğrenci metin ile ilgili soruları cevaplayabilir ve eşleştirme gibi farklı faaliyetler yapabilir.

Dinleme sınıf ortamında iki kez yapılmalıdır. İlk dinleme de metnin konusunun genel faaliyetleri ikinci dinleme de detay faaliyetleri gerçekleştirilir. Öğrencinin hedef dili etkin kullanabilmesi için günlük hayatla ilgili metinleri sınıf ortamına uyarlanmalıdır. Örneğin; öğrenciler bir adres tarif metni dinlerken ellerindeki haritada hangi yollardan geçildiğini işaretleyebilir, ya da bir kişinin dış görüntüsünün tasviri dinlenirken grup içerisindeki hangi kişi olduğunu tahmin edebilirler. Dinleme sonrasında yapılan faaliyetlerde de öğrencinin metni ne kadar iyi anladığını göstermesi gereken faaliyetler seçilmelidir. Sınıf içerisinde tartışma ortamı yaratılarak dinlenen metnin sonucu hakkında konuşulabilir, ya da öğrendikleri bilgileri grup oyunları oynayarak pekiştirilebilir.

2.3.2. Okuma Becerisi

Hayatımızda en çok ihtiyaç duyduğumuz ve en çok kullandığımız becerilerin başında okuma-anlama becerisi gelmektedir. Hayatımızın her alanında kullandığımız bu beceri, zihnimizdeki sembol ve işaretlerle belli bir konuda yazılmış duygu ve düşünceleri anlama etkinliğidir (Batur ve Alevli, 2014).

Diğer beceriler gibi okuma-anlama becerisi yapmadan önce, yaparken ve yaptıktan sonra bazı faaliyetler yapılması gerekmektedir. Okuma öncesi faaliyetlerdeki amaç öğrencinin konuyla ilgili mevcut bilgisini hareket geçirmek ve okuyacağı metin hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktır. Öğrencinin okumaya teşvik etmeyi ve metni neden okuması gerektiği konusunda dikkat çekici etkiler yaratmayı amaçlamalıyız. Okuma sırasındaki faaliyetlerde ise öğrenciyi aktifleştirerek hem metinle bütünleşmesini sağlamak hem de yazarla etkileşim kurmasını sağlamalıyız. Dinleme becerisinde olduğu gibi bu beceride de kazandırılmayı çalışırken metin iki kere okunmalıdır. İlk okuma öğrencinin metne hızlıca göz atmasına böylelikle metnin ana fikrini bulmasına izin verilmedir. İkinci okumada ise öğrencinin metni daha detaylı okuması sağlanmalıdır. Detaylı okumada

bilmediği kelimelerin anlamalarını bağlamdan çıkarması ve metnin konusu içindeki detaylı fark etmesi sağlanmalıdır.

Okuma sonrası faaliyetlerde de öğrencinin okuduğu metni özümsemesi ve içselleştirmesi beklenmelidir. Öğrencinin geçmiş bilgileriyle metni analiz ederek bir yargıya varması sağlanmalıdır. Konu hakkında sorulan sorulara metnin içindeki cümlelerle değil kendi cümleleriyle cevap vermesi beklenir. Yabancı dil öğretiminde öğrenciler genellikle çeviri yaparak ve soruları cevaplandırarak okuma becerilerini geliştirmeyi hedefler. Oysaki okuma becerisinin yapılmasında belli amaçlar vardır. Öğrencinin sözcük hazinesi zenginleştirmek, doğru ve sürekli anlayarak okuma becerisini kazandırmak, metinleri okuyarak anlatım gücünü geliştirmek bu amaçlardan bazılarıdır.

2.3.3. Konuşma Becerisi

Konuşma becerisinin uygulanması sürecinde hedef dilin kültürünü dâhil etmemek mümkün değildir. Tanışmak, selamlaşmak, hedef dilin kültüründe kullanılan jest ve mimikler hedef dilin öğrenilmesine katkı sağlar. Almanya'ya aile birleşiminden dolayı giden Türklerin gittiklerin ülkenin kültürlerine ve geleneklerine daha kolay adapte olabilmeleri için verilen dil eğitimi programı kültür, gelenek, yeme-içme, bayram ve kutlamaları kapsamaktadır. Kültürel faktörlerin yanı sıra telaffuz, uygun tonlama ve vurgunun bir arada kullanılarak konuşulması o dile ne kadar maruz kaldığının da göstergesidir. Bununla ilgili Alman Hükümeti'nin 28 Ağustos 2007'de çıkarmış olduğu İkamet Etme Yasası'nda değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikte en çok dikkat çeken ayrıntı Almanya'ya aile birleşimiyle gelen kişilerin “Alman dilinde kendini ifade etme zorunluluğu” getirmesiydi. Bu ibare Almanya'ya işçi olarak gelen Türklerin eşini Almanya'ya götürebilmesi için en az A1 düzeyinde Almanca bilmesine işaret etmektedir (Demirel, 2010).

2.3.4. Yazma Becerisi

Yazma becerisi, konuşma becerisinin yazıya dökülmüş şeklidir. Özdemir (1987), yazma becerisini bireyin duygu ve düşüncelerini yazı ile ifade etme yolu olarak tanımlamaktadır. Bir dili etkin kullanmak hedef dilde konuşmak, okuduğunu ve dinlediğini anlamak ve fikirlerini o dilde yazılı ifade etmekle mümkündür. Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini hedef dildeki uygun kelime ve dilbilgisini

kullanarak yazılı ifade edebilmeleri yabancı dil ve öğretiminin temel amaçlarından biridir. Bundan dolayı öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarda yazma becerisini geliştirmeye yönelik çalışmalara yer vermelidir.

Diğer becerilerde olduğu gibi yazma becerisine yönelik öğretim yapılırken belirli bir sıra izlenmektedir. Yazma becerisinin öğretimi yapılmadan önce hem öğrencinin hem de öğretmenin yapması gereken hazırlıklar vardır. Öğrenci, yazacağı konu hakkında düşünmesi, kime hitap edeceğine karar vermesi, konu hakkında geriye dönük bilgilerini kontrol etmesi ve kullanacağı dilbilgisi yapısını belirlemelidir. Öğretmen ise, konuyu belirlemesi, konuya ilişkin kelime ve belirli kalıpları öğrenciye aktarması, kullanılacak olan kelime ve dil bilgisi yapısını aktarması gerekmektedir. Yazma sırasında yapılacak olan etkinlikler yine öğrenci ve öğretmene göre değişiklik göstermektedir. Yazma sırasında öğrencinin yapması gereken etkinlikler sözcüklerden yararlanarak verilen dilbilgisi ve kelime yapısını paragraf içerisinde kullanmalıdır.

2.3. Yabancı Dil olarak Almanca Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler

Araştırmanın bu bölümünde yabancı dil olarak Almanca öğretiminde karşılaşılan güçlükler, daha önce yapılan çalışmalar doğrultusunda incelenmiştir.

Genç (2003), yapmış olduğu çalışmada Türkiye’de örgün öğretim kurumlarında okutulan yabancı dil programlarından Almanca öğretim programlarını günümüze dek gelen değişikliklerle ele almış olup genel bir değerlendirme yapmıştır. Araştırmacı, birinci yabancı dil olan İngilizcede edinilen dil bilgisi ve becerilerin ikinci yabancı dil olan Almancanın öğretimini kolaylaştıracağını savunmuştur. Ayrıca sürekli sistemin değişmesi yabancı dil öğretiminde kullanılacak olan yaklaşımların ve öğretim programlarının da değişmesine sebep olmaktadır. Bu değişimlerin olağan olmasıyla birlikte bu geçiş süresinin olabildiğinde azaltılması, eleştirilen ve öğrencilere yarar getirmeyeceği yargısına varılan unsurlara yinelenmemesi gerektiğini de açıkça ifade etmiştir. Eğitimde başarıya ulaşabilmek için öğretim programında bütünlük ve süreklilik esasına sadık kalınması gerektiğini savunmuştur.

Şevik (2008), yapmış olduğu çalışmasında otuz Avrupa ülkesinin ilköğretim birinci kademesindeki mevcut durum, zorunlu yabancı dil öğretimine başlama yaşı, en çok öğretilen yabancı dil, yabancı dillerin öğretimi için ayrılan süre, yabancı

dilleri kimin öğrettiği ve hizmet-öncesi eğitim süreci ile öğretim programlarında yer alan öncelikler konularında karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Avrupa ülkelerindeki yabancı dil programlarını incelediği alanyazında, Avrupa'nın dört temel beceriye dayalı yabancı dil eğitim programı hazırladığından söz etmektedir. Birçok Avrupa ülkesi dinleme ve konuşma becerisini eğitim programında özellikle belirterek bu becerilerin gelişmesine verdiği önemi vurgulamıştır. Söz konusu alanyazında Avrupa'da dil öğretmenleri sınıflandırılmıştır. İlköğretim birinci kademedeki yabancı dil öğretiminde sınıf öğretmenleri ve yarı-uzman yabancı dil öğretmenleri dil öğretimini birlikte yürütmektedirler. İlköğretim ikinci kademedeki ise uzman yabancı dil öğretmenlerinin görev aldıkları görülmektedir.

Marım (2013) yürüttüğü çalışma vardamsal bir araştırma olup, örneklem grubunu ise 2009-2010 Güz döneminde öğrenim gören Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi tüm bölümler, Fen-Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü ve Erasmus öğrencileri oluşturmaktadır. Verilerin elde edilmesinde anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, yabancı dil derslerinin öğrenci merkezli işlenmesinin önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca aynı çalışmada eğitim sistemindeki değişimlerin öğrenciyi olumsuz etkileyebileceğine işaret edilmiştir. Özellikle yabancı dil derslerinde işlenecek olan konuların seçiminde, öğrencinin motivasyonunun yükseltilmesi ve öğrencinin psikolojik ve sosyal konumlarına bağlı algılama ve öğrenme düzeylerine uygun güncel konuların seçilmesi gibi durumlara dikkat çekilmiştir. Bu özelliklerin yanı sıra ders işlenirken somut alıştırmalar yapılması ve öğrenme yaklaşımları içermesi gerektiği vurgulanmıştır.

Giebert (2014) yabancı dil öğrenmede drama ve tiyatronun önemi hakkında yapmış olduğu literatür çalışmasında, yabancı dil öğretiminde düz anlatım ve geleneksel yöntem ve tekniklerin yerine drama ve rol yapma tekniğinin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu teknikle öğrencinin yabancı dil kelime bilgisi, telaffuz, takım çalışması gibi becerilerinin gelişeceği savunulmuştur. Fakat bu tekniğin sahip olduğu sınırlılıkları belirtmiştir. Drama yaparken öğrencinin yabancı dili kullanabilmesi için öğretmenlerin ve sınıf ortamının bilindik olmaması bu yöntemin kullanılmasında en önemli zorluklardan biridir.

Uygur ve akır (2015) ğrencilerin, İngilizce ğretmenliğine yönelik özyeterlik inançlarının mezun oldukları lise türüne, ğretim türüne, sınıf düzeylerine ve son sınıfların öğretmenlik uygulamasında geçirdikleri süreye göre farklılaşıp farklılaşmadığı sorgulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Güven (2005) tarafından geliştirilen İngilizce ğretmenliği özyeterlik inancı ölçeğı kullanılmıştır. İngilizce ğretmenlerinin öz yeterlik inançları ile ilgili yapmış oldukları çalışmalarında, yabancı dil ğretmen yetiştirme programlarında aday öğretmenlerin öğretmenliğe yönelik bilişsel, duyuşsal ve devinimsel özellikleri geliştirmesi ve öğretmenlik mesleğine yönelik yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Bu yeterlilik gelişimi üniversite birinci sınıftan başlayarak son sınıfa kadar devam etmesi gerektiğı savunulmuştur. Ayrıca bu gelişim ğretmen adaylarının öz yeterlilik inancını olumlu yönde katkı sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Zamani ve Ahangari (2016) ğrencinin bakış açısıyla etkili bir yabancı dil öğretmenin sahip olması gereken özelliklerle ilgili yapmış oldukları çalışmada, ilgili internet sitesinde bulunan anket 100 öğrenciye uygulanmıştır. Anket 13 sorudan oluşmaktadır. Öğrenciler soruların özelliklerinden dolayı sorulara ya evet/hayır şeklinde cevap vermiş ya da çoklu soruları cevaplamıştır. Cevaplar diyagramlar ve grafikler şeklinde düzenlenmiştir. Diyagram ve grafiklere bakıldığında öğrenciler yabancı dil öğretmeninin öncelikle etkili bir iletişim kurma yetisine sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca yabancı dil dersini ilginç kılması, öğrencilerin görüş ve önerilerini önemsemesi, öğrencinin motivasyonunu yükseltmesi ve öğretmenin ulaşılabilir olması, yabancı dil ğretmenlerinin sahip olması gereken özellikler olarak sıralanmaktadır.

Balcı (2016) tarafından yapılan çalışmada kadrolu Almanca ğretmeni sıkıntısı yaşandığına vurgu yapılmaktadır. Kadrolu Almanca ğretmenin olmadığı okullarda bu dersin İngilizce ğretmenleri tarafından verildiğı; bu durumla birlikte ğrencilerin Almancayı öğrenmeden okuldan mezun oldukları belirlenmiştir. Ayrıca bu çalışmada yabancı dil öğretimine büyük bir etkisi olan ortamının donanım ve teknolojik açıdan eksikliklerinin olduğundan bahsedilmiştir. Yine aynı araştırmada, öğrenme ortamlarının yabancı dil öğretimine uygun olmaması, aktivitelerin yapılması için teknolojik araç gereçlerin olmaması ve materyal/kaynak eksikliği bahsedilen diğer olumsuz durumlardır.

Karvela ve Alexandris (2018) „Deutsch als zweite Fremdsprache nach Englisch – Fluch oder Segen? (İngilizceden Sonra İkinci Bir Yabancı Dil Olarak Almanca- Lanet mi yoksa Nimet mi?) çalışmalarında amaç, İngilizceyi öğrencilerin ilk yabancı dili olarak kabul ederek, ikinci bir yabancı dil olarak Almanca öğretmektir. Çalışmada özellikle, Almanca öğrenirken İngilizce bilgisinden kaynaklanan problemleri ele alan ve aynı zamanda Almanca dilini daha etkili bir şekilde öğretmek için İngilizcenin kullanılmasını da içeren sorunlar ele alınmaktadır. Bir dili konuşanların sayısından çok o dilin aynı zamanda ne kadar doğru şekilde kullanılması gerektiğinin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca her dilin kendi içinde karmaşık bir yapıya sahip olduğu ve öğreniminin oldukça zor olduğu konusuna değinmişlerdir. Yabancı dil öğretiminde okuldaki uygulamaların öğrenciyi motive etmesi gerektiği ve öğrencinin ilgisinin artırılması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca Almanya sanayisine vurgu yapılarak diğer ülkelerle özellikle İspanya, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti ile ticari ilişkiler içinde yer almasından dolayı İngilizceden sonra Almancanın öğrenilmesinin kaçınılmaz olduğu yargısına ulaşılmıştır.

Çolakoglu-Saburlu (2019) öğrencilerin birinci yabancı dilin kullanımına yönelik algılarını belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim güz döneminde Gebze Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Bölümünde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Görüşme formunda yer alan sorular daha sonra Gebze Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Bölümünde görev yapan öğretmenlere sorulmuştur. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda yapmış olduğu çalışmada, yabancı dil öğretilirken ana dili kullanmanın yabancı dil öğretimine olumsuz etkisini dile getirmiştir. Ayrıca yabancı dil ders sürelerinin yetersizliğinden dolayı öğretmenlerin yabancı dil eğitiminde yeterince etkinlik yapamadığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğrencinin yavaş öğrenmesi ve yabancı dil seviyesinin yetersiz olması öğrencinin yabancı dil öğrenirken ana dili kullanmasına neden olduğu belirtmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme (convenience sampling) yöntemi kullanılarak durum çalışması olarak planlanmıştır. Çalışmaların incelenmesinde zengin veri kaynağı elde etmek ve kolay ulaşılabilirlik açısından durum çalışması seçilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Bu yöntemde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Araştırmada bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Bu bağlamda katılımcıların belirlenmesi, araştırma sorularının hazırlanması, verilerin toplanması ve verilerin analizi nitel araştırma yöntemi ve tekniklerine uygun olarak yapılmıştır.

Durumlar bir birey, kurum, grup, ortam, olay, olgu gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir. Durum çalışmaları belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya çıkarmayı amaçlar. Bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılması nitel durum çalışmasının en temel özelliğidir. Durum çalışmaları bütüncül yaklaşımla araştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmada birinci yabancı dil olarak Almanca eğitimi olan liselerde görev yapan 7 Almanca öğretmeni ile görüşme yapılmıştır.

Tablo 1: Katılımcılara Yönelik Demografik Bilgiler

	Frekans	%
Yaş		
35 yaş ve altı	2	28,6
36-50 yaş	4	57,1
51 yaş üzeri	1	14,3
Cinsiyet		
Kadın	6	85,7

Erkek	1	14,3
Almanca Öğretim Yılı		
10 yıldan az	2	28,6
11-25 yıl	2	28,6
26 yıl ve üzeri	3	42,9

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %57,1'i 36-50 yaş arasında, %85,7'si kadın ve %42,9'u 26 yıl ve üzeri zamandır Almanca öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

3.3. Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Araştırmada görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu kapsamında öğretmenlere sorulan sorular şu şekildedir:

1. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminin gerekliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?
2. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklar mısınız?
3. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde tercih edilen ölçme ve değerlendirmeden kaynaklanan sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklar mısınız?
4. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde yürütülen ders içi etkinliklere yönelik sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklar mısınız?
5. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde öğrenciden kaynaklanan sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklar mısınız?
6. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde öğretmenden kaynaklanan sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklar mısınız?

7. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde velilerin bakış açısından kaynaklanan sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklar mısınız?

8. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde okulun sahip olduğu fiziksel imkânlarından kaynaklanan sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklar mısınız?

9. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminin daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

3.4. Veri Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz yönetimi kullanılmıştır. Betimsel analiz tema analizinin devamı ve daha ayrıntılı bir şekilde verilerin analizidir. Öğretmenlerden elde edilen ses kayıtları Office Word programına yazı olarak aktarılmıştır ve tüm öğretmenlerin görüşleri ayrı ayrı tekrar okunarak kelime ve cümle işaretlemeleri yapılmıştır. Araştırmanın alt sorularına yönelik olarak kelime ve cümleler işaretlenmiş ve bu işaretlemeler tek tek her öğretmen için tablolar halinde temalara dönüştürülmüştür.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada geçerlik ve güvenirliliğin temini için birtakım faaliyetler yürütülmüştür. Derinlemesine veri elde etmek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır ve öncesinde konuya ilişkin kaynak taraması yapıp uygun sorular oluşturulmuştur. Akademik çalışmalar taranmış ve elde edilen literatür bilgisi yazım kurallarına uygun bir şekilde projeye aktarılmıştır. Böylece araştırmanın kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Veri toplama sürecinde birebir görüşmeler, yöntem çeşitlemesi sağlanmıştır. Görüşme öncesinde katılımcıların araştırmanın amacı, kapsamı, görüşmenin ne kadar süreceği ve görüşme esnasında araştırmacının ses kaydı alacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Katılımcılar ayrıca araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayadığını, bu kapsamda araştırmaya katılmayı reddetme, araştırmanın herhangi bir aşamasından ayrılma ve istedikleri sorulara yanıt vermeme haklarına sahip oldukları ifade edilmiştir. Nitel araştırma kapsamında katılımcıların gönüllü bir şekilde ve güvenilir veri sağlaması önemli ve aynı zamanda güç olduğundan öncelikle yetkililerle ön görüşme yapmak gerekmektedir (Given, 2008).

Bu kapsamda araştırma öncesi öncelikle ilgili okulun müdürleriyle ön görüşme yapılmış, araştırmanın amaç, kapsam ve içeriği açıklanmış, sonrasında katılımcı öğretmenlerin uygun olduğu tarih, gün ve saatte öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşme protokolü eşliğinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.6. Etik

Nitel desenlerin tercih edildiği araştırmalarda ön plana çıkan temel konulardan birisi ve en önemlisi etiktir. Etik, sadece katılımcıya saygı göstermek ve katılımcının gizliliğinin sağlanması değil, araştırmanın kapsamı, içeriği, süresi, verinin ne şekilde elde edileceği, kimler tarafından ne amaçla kullanılacağını da ifade etmeyi kapsar (Christians, 2005; Flick, 2007). Görüşme formları yapılmadan önce katılımcılara görüşme formunun amacı ile ilgili bilgi verilmiş ve gönüllü onamları sözlü olarak alınmıştır. Ayrıca etik, katılımcıları ifade edilen konularda güvence altına alarak elde edilen verilerin geçerliği de temin edilmiş olur. Bu kapsamda araştırmada her bir katılımcıya araştırmanın amacı, kapsamı, süresi açıklanmıştır. Bununla birlikte araştırmayı yürüten araştırmacının kendisini tanıtip araştırmanın gerekçesini açıklamıştır. Ayrıca, rıza ve onam formu sunularak araştırmaya katılımlarının gönüllü olduğu ve istedikleri anda mazeret beyan etmeksizin araştırmadan ayrılacakları ifade edilmiştir. Ayrıca, araştırmada ses kaydı alınacağı katılımcılara görüşme öncesi açıklanmıştır. Ancak ses kaydı alınmaması yönünden hiçbir katılımcıdan olumsuz beyan alınmamıştır. Görüşme kayıtlarının yazımının gerçekleştirilmesi ve raporlanması aşamasında katılımcılara dair demografik bilgiler muhafaza edilmiş, gerçek isimleri yerine takma isimler tercih edilmiştir. Ayrıca, görüşme öncesi her bir katılımcıya gerçek isimlerinin kullanılmayacağı ifade edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilere sadece araştırmayı yürüten araştırmacılara erişebilmekte ve bu kişiler tarafında 3. Kişilerin erişimi konusunda korunmaktadır. Kişisel bilgileri korunmuş ve çalışma içinde kodlar kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılarla yapılan görüşme bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminin Gerekliliğine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Görüşmeler değerlendirildiğinde Almanca'nın uluslararası bir dil olması, Almanca öğretimi için önemli bir gereklilik olarak görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin mesleki hayatlarında Almanca bilmelerinin önemi vurgulanmıştır. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Dünya ticaretinde Almanca 1.Dil olan hükümetler büyük rol oynuyor. Almanca sadece Avrupa da konuşulan bir dil değil artık.” (Öğretmen 1).

“Almanca tüm Avrupa dillerinin temelini oluşturan bir dildir. Almanca öğrenmek birçok dili anlamamızı sağladığı gibi öğrenilmesinde de önemli rol oynar. Almanca temeli alan bir birey diğer Avrupa dillerindeki telaffuzu okuma ve yazma becerisini kolaylıkla öğrenebilir.” (Öğretmen 2).

“Öğrencinin öncelikle ana diline hâkim olması şarttır. Kendi dilini konuşabilen yeni bir dili öğrenebilir, tabii ki Almanca zor bir dil olduğundan öğrencinin çok fazla tekrar yapması gerekir. ” (Öğretmen 3).

“Almanca birçok meslek alanında önemli bir dildir. Örneğin mühendislikte Almanca çok önemli. Almanca, öğrenilmesi zor bir dil olduğu için küçük yaşlarda önce Almanca öğrenmek daha kolaydır. Almanca' dan sonra başka bir yabancı dili öğrenmek kolaylaşıyor. Üniversite eğitimi için eskisinden daha çok Almanya tercih ediliyor, çünkü üniversiteler parasız. İş görüşmelerinde İngilizcenin yanı sıra Almanca bilmek büyük avantajdır. Ülkemizde Siemens gibi Alman şirketleri bulunmakta. Sadece yazışmalarda değil, yurt dışına eleman gönderdiklerinde de Almanca bilen avantajlı durumda. ” (Öğretmen 4).

“Birçok iş sahasında iş bulmakta avantajlı olma ve yurt dışında, Almanya'da okuma imkânına öncelikli olarak sahip olma.” (Öğretmen 5).

“Almanca dünyada en çok konuşulan diller arasında yer almaktadır. Almanca birçok meslekte aranan diller arasında olup, özellikle Mühendislik, Hukuk gibi geniş yelpazesi olan meslekler için gerek eğitimde gerekse iş hayatında son derece önemlidir. Almancayı birinci dil olarak öğrendikten sonra üzerine birden fazla dili daha kolay öğrenmeniz mümkündür. Örneğin birinci yabancı dili İngilizce olan okullarda ikinci yabancı dil olarak başka bir dil

öğrenmek giderek zorlaşmaktadır. Bu nedenle birinci dil olarak Almanca öğrenilmelidir. ” (Öğretmen 6).

“Almanca öğretmek önemlidir, çünkü Almanya iş ve siyaset alanları için büyük önem taşımaktadır. Ülkenin Avrupa ve dünya ekonomisi üzerinde büyük etkisi var. Özellikle Türkiye Almanya ile yakından bağlantılıdır ve Almanya ülkenin en büyük ekonomik ortağıdır. Bu nedenle, ilgilenen öğrencileri B2 ve C1 dil seviyelerine getirmek amacıyla, Almanya'da eğitim görmelerini veya Alman şirketlerinin hizmetine girmelerini sağlamak amacıyla Almanca öğretmek gerekmektedir.” (Öğretmen 7).

Almanca öğretimine karşılaşılan sorunlar yönelik incelemede temalar kapsamında değerlendirme yapılmıştır.

4.2. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kullanılan Yöntem Ve Tekniklerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Yöntem ve tekniklerden kaynaklı sorunlar incelendiğinde, öğretim amaçlı kullanılan medya araçlarının İngilizce tabanlı olması problem olarak görülmektedir. Ayrıca şeffaf aktarımın olmaması da bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Kulak aşınasını geliştirmek isterken medyaların İngilizce olarak karşınıza çıkması, engel oluşturuyor” (Öğretmen 1).

“Sorun olarak görmüyorum, fakat yabancı dilde özellikle dinleyerek ve konuşarak dili öğrenildiğini düşünüyorum. Bundan dolayı belki konuşmaya daha çok ağırlık verilmeli. ” (Öğretmen 2).

“Yöntem ve teknikler ile ilgili bir sorun yaşamıyorum, öğretmenin yöntem ve teknikleri nasıl uyguladığı ile doğru orantılı bence. Bu mesleğe ilk başladığım yıllarda çok fazla kaynak yoktu ama artık her şeye çok kolay ulaşabiliyoruz. ” (Öğretmen 3).

“Hayır, düşünmüyorum. Günümüzde piyasada birçok ders kitabı mevcut. Gramer için de ek malzemeler fazla miktarda. Öğretmen çağımıza ayak uydurduğu ve kendini geliştirdiği sürece herhangi bir problem olduğunu düşünmüyorum. Teknikle arası iyi olmayan ve halen 30 yıl öncesine dayanan metotları genelde çok eski öğretmenler kullanmakta. O metotlarla günümüzde Almanca öğrenilmesi çok zor ve saçma. Bu metotlardan biri çeviri metoduymuş eskilerde.” (Öğretmen 4).

“Hayır, yeterince yöntem ve tekniklerin olduğuna inanıyorum. Sadece dil öğreniminin gerçekleştiği sınıf ortamının dışına çıkılamıyor olunması yani suni ortamda konuşma tekniklerinin kullanılması pekiştirici olmuyor. ” (Öğretmen 5).

“Yöntem ve tekniklerin yıllar içerisinde çok büyük değişkenlik gösterdiğini belirtmeliyim. Üniversite de öğrendiğimiz birçok yöntemi günümüzde kullanmamız genel olarak mümkün

olmamakta. Eğer ısrarla aynı yöntemleri yıllarca ve her sınıf düzeyinde kullanarak ders yapmaya çalışırsanız, maalesef istediğiniz sonuca ulaşmanız çok mümkün olmayacaktır. Sınıf, kitap, materyal gibi birçok faktörün etkisi ile yöntemlerinizde değişiklik yapmanız gerektiğinde bunu uygulamalısınız. Aksi takdir de verimli bir işleyiş olmayacaktır. ” (Öğretmen 6).

“Evet. Örneğin: öğrenciler veya öğretmenler, öğrencilerin ana dilini hedef dille karşılaştırmaya çalışırken veya cümleler, ifadeler ve benzerleri tam anlamıyla çevrildiğinde, dil ediniminin ilk aşamasında sorunlar ortaya çıkabilir. Bu genellikle daha sonra katılan hatalara yol açar. Öğrencilerin bu ya da bu dilbilgisel kuralın neden kullanıldığını ve bunun arkasındaki fikrin ne olduğunu anlamaları önemlidir. Başka bir sorun, kelime dağarcığının tutarsız öğrenilmesidir. Kelimeler genellikle birden fazla anlamlara sahiptir, bu nedenle öğrenciler her zaman bir bağlamda kelime öğrenmelidir.” (Öğretmen 7).

4.3. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Tercih Edilen Ölçme Ve Değerlendirmeden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Ölçme ve değerlendirmeden kaynaklı sorunlar incelendiğinde, sınav ortamıyla ilgili problemlerin olduğu ifade edilmiştir. Özellikle ezbere dayalı bir öğretimin veya ölçmenin olmaması gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Ölçme ve değerlendirme sınav ortamında performans düşmesine sebep olabiliyor” (Öğretmen 1).

“Hayır” (Öğretmen 2).

“Burada da bir sorun yaşamıyorum. Bence önemli olan öğrenciye öncelikle kriterlerin tam olarak açıklanmasıdır. Neye göre puan verildiğini çocuğa söylemek zorundayız. Her şeyi şeffaf bir şekilde öğrenciye aktardığınızda sorun olmaz. ” (Öğretmen 3).

“Yeni metotlarla çalışan öğretmenler böyle bir sorun yaşamıyor. Ölçmenin birçok örneği mevcut. Öğretmenliğe başladığım yıllarda çok iyi bir özel kurumda çalışan bazı Almanca öğretmenleri metin sorusu sormak için tüm metni ezberletip sınavda soruyordu. Böyle soruları ölçmenin hiçbir getirisi olmaz. Sadece öğrencinin metni ezberleyip ezberlemediğini görebilirsiniz, Almanca öğrenim öğrenmediğini değil. Artık 4 beceri ölçülüyor: okuma-anlama, duyma-anlama, yazma ve konuşma. ” (Öğretmen 4).

“Hayır düşünmüyorum. 4 dil becerisinden de özellikle DSD sınavlarının ölçme tekniklerini yeterli buluyorum. ” (Öğretmen 5).

“Almanca ilk baştan disiplinli çalışma gerektirir. “Alman disiplini” diye de bildiğimiz, doğrudan sapmadan, gerektiğinde hataların olumsuz olarak değerlendirilmesi

gerekmektedir. Yanlış öğrenilen bilgilerin kalıcı olmaması için bu gereklidir. Ancak çok da katı bir değerlendirme, günümüz öğrencileri olumlu olarak yönlendirmekten bir nebze sapmaktadır. Bu nedenle ölçme değerlendirmede gerektiğinden fazla olumsuz değerlendirmenin sorunlar yaratacağına inanıyorum. Öğrencinin motivasyonunu kırmadan, değerlendirme yapmak gerekmektedir. ” (Öğretmen 6).

“Evet. Örnek: kelime testleri veya boşluk metinleri gibi bazı performans ölçümleri, öğrencinin becerilerini göstermesine pek izin vermez. Bir kelime bilmiyorsanız, unuttuysanız, vb., pratikte yeniden yazabilirsiniz. Bu tür güç ölçümleri ile mümkün değildir. Yazılı iletişim üzerine denemeler daha iyidir. Orada öğrenci tam potansiyelini ortaya çıkarabilir ve kısıtlı değildir. Bu aynı zamanda gerçek hayata daha fazla karşılık gelir.” (Öğretmen 7).

4.4. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yürütülen Ders İçi Etkinliklere Yönelik Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Ders içi etkinliklerden kaynaklanan sorunlar incelendiğinde, dinlemeye ve konuşmaya yeterince önem verilmediği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Dinleme derslerine ağırlık verilmiyor” (Öğretmen 1).

“Hayır. Önemli olan öğrencilere bir yabancı dili sevdirmek. Bunun için de her öğrenciye farklı yöntemlerle/etkinliklerle dokunmak önemlidir. ” (Öğretmen 2).

“Ders içi etkinliklerin sürekli farklılaştırılarak öğrencinin dikkatini çekmek gerekir. Bence en önemlisi öğrenciyi şaşırtmayı başarmaktır. Farklı bir sürpriz ile karşılaşacağını düşünen bir öğrenci dersi kaçırmamak için etkin dinler ve katılır. ” (Öğretmen 3).

“Hayır, çünkü sorgulayan öğrencilerimiz fazlalıkta. Öğretmen anlatıp öğrenci sadece dersi dinlemiyor. Öğrenciler çağımızda daha üretken, meraklısı araştırıp geliyor teknoloji sayesinde. Kitaplar fazla. Her olanakları var öğrencilerin. Çağımızı takip eden öğretmenler öğrencileri eskisine göre daha güzel araştırmaya yönlendiriyor. Öğrencilerimiz daha üretken oldu eskiye göre. ” (Öğretmen 4).

“Evet. Ders içinde uygulanan konuşmaya yönelik teknikler çok suni bir ortam oluyor. ” (Öğretmen 5).

“Dil, konuşarak, yazarak, araştırarak ve uygulayarak öğretilmelidir. Bunun da sınıf içi etkinliklerin her ders saatinde yer alması gerekmektedir. Ancak etkinlikler için daha geniş sınıfların, daha rahat çalışma imkanının olması lazım. Örneğin grup çalışması yapabilmek adına oturma düzeninin farklı olması en önemli unsurlardan biri. Etkinliklerin sadece yabancı dil de değil, başka derslerde de uygulandığına öğrencilerin de buna baştan itibaren alışmaları, kendi kendine öğrenmenin getirdiği zevki tatmaları önemli. Türkiye de birçok okul ve birçok öğrencide bu yöntemi uygulamak her zaman mümkün olmuyor. Ezbere

dayanan bir eğitim sistemine alışık olan öğrenciler genel olarak derste dinlemek, yazmaktan başka bir çalışma biçimine sıcak bakmıyorlar. Daha önce çalıştığım okulda ders içinde sürekli etkinlik yapıyor ve güzel sonuçlar elde ediyorduk. Ancak şimdi çalıştığım okuldaki öğrenciler bu tür çalışmalara alışmadıklarından, başlarda zorlandım. Ancak yavaş yavaş bazı farklı çalışmalarla bunun denemelerini yapabiliyorum. ” (Öğretmen 6).

“Evet. Örneğin, DaF (Almanca'nın yabancı dil olarak okutulması) alanındaki grup çalışması, anadilin öğrenciler tarafından (ve bazen de öğretmen tarafından) sık kullanılmasını içerir, bu da sözlü iletişim ile ilgili öğrenme etkisini azaltır.” (Öğretmen 7).

4.5. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Öğrenciden kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğrencilerin düşük motivasyona sahip oldukları veya pratik yapmadıkları ifade edilmiştir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Gençlerin motivasyonu (karşısındaki kitle) öğrenme ve öğretme performansı etkiliyor.” (Öğretmen 1).

“Öğrenciler, ders dışında öğrendikleri dili pek kullanmıyor. Evde, özel hayatlarında da yabancı dili kullansalar yetenekleri gelişir. Bunun için Almanca kitap okuma, tv izleme, şarkı dinleme bile çok faydalı olacaktır. ” (Öğretmen 2).

“Bu durum biraz sınıf ve öğrencinin beklentisi ile ilgili. Örneğin IB sınıfında Almanya’da okumayı düşünen bir öğrencinin bu derse verdiği önem ile İngiltere’de okumayı düşünen bir öğrencinin verdiği önem aynı değildir. Benim son yıllarda gözlemlediğim budur. ” (Öğretmen 3).

“Evet, tabii her derste olduğu gibi Almanca dersinde de sorunlar oluyor. Öğrenci evde fazla tekrar yapmayınca, kelime çalışmayınca konuşamıyor ve velilerden de bize hep şu soru geliyor: Çocuğum neden Almanca konuşamıyor? Cevabı ortada. Pratik yapmak çok önemli. İnternet te bir sürü seçenek var bununla ilgili. ” (Öğretmen 4).

“Öncelikle dil bir yetenek meselesidir savına son derece karşıyım. Herkes dili öğrenir. Ancak istek motivasyon ve gerekliliğinin önemi hakkında bilgi sahibi olunması gerekiyor. Yani dili öğrenci ailesi veya zorunlu tutulduğu için öğreniyorsa çok zor öğrenir. ” (Öğretmen 5).

“Bir önceki soruda da bahsettiğim gibi bir takım sorunlar olduğunu belirtmeliyim. Öncelikle ergenlik döneminde olmaları, ders ve okul saatlerinin çok uzun olması, kendilerine ve hobilerine gereken zamanı ayıramamaları okulda da motivasyon düşüklüğüne sebep olabiliyor. Birinci dil Almanca dendiğinde bütün derslerin bu dilde olması beklenmekte, ancak benim çalıştığım okulda Almanca ders saatleri başka okullara göre fazla olmasına rağmen yeterli değil. Bu öğrencilerin dili kullanım süresini azaltmakta olup, olumsuz bir etki yapmakta. Sadece Almanca dersi için değil, öğrencilerin genel olarak çok uzun saatler

okulda geçirmeleri ve kendilerine ayıracak vakitlerinin olmaması sorun yaratmaktadır. İstanbul da ulaşım da sorun olduğundan, ders dışında da olumsuz etkiler vardır. ” (Öğretmen 6).

“2 problem görüyorum. İlk olarak, 15'den fazla 20 kişilik bir sınıf büyüklüğü ile, tüm öğrenciler için eşit derecede etkili bir öğrenme tekliyi yapmak zordur. Bazı öğrenciler ağırlıklı olarak dinleme ve okuma yoluyla, diğerkleri daha fazla konuşma yoluyla öğrenirler. Herkesin yanıt vermesi için eşit derecede zor olabilecek farklı öğrenci türleri vardır. İkincisi, özellikle yüksek sınıflarda (11-12. sınıf), bir grup öğrencide çok farklı bir performans seviyesi sorunlara neden olabilir. A2 ila C1 seviyelerindeki öğrencilerin bir sınıfta oturduğu öğrenci grupları vardır. Zayıf öğrenciler artık konuyu anlamazlar, vazgeçerler, müdahale etmeye başlarlar veya başka şeyler yaparlar. Güçlü öğrenciler yetersiz meydan ve aynı zamanda hayal kırıklığı içinde tepki verebilir. Bunu önlemek için performans grupları her zaman oluşturulmalıdır.” (Öğretmen 7).

4.6. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Öğretmenden kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmadıkları veya ezberci yaklaşım benimsedikleri, öğretmen sanatına sahip olmadıkları ifade edilmektedir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Hedefe ulaştırmaya çalışmak için öğrenciyi yönlendiriyor muyuz yoksa yönetiyor muyuz, buna emin olmalıyız” (Öğretmen 1).

“Birinci yabancı dilde, Öğretmenin mutlaka anadil öğretmeni olması gerekiyor bence. Yoksa telaffuz hataları öğrencilere yansıtılır. Bunun dışında öğretmen de dersi almanca olarak anlatmalıdır ve öğrencilere de sorularını almanca olarak sormaları için yönlendirmelidir. ” (Öğretmen 2).

“Evet, bazı öğretmenlerin yeteri kadar donanımlı olmaması bence bir sorundur. Gramer bilmek ile gramer anlatabilmek aynı şey değildir. Ya da ben IB sınıfında şunu gözlemliyorum, çok farklı bir çalışma stili vardır. Öğrencilerim daha önceki Almanca derslerinde bir edebi eseri okumadıklarını öğretmenin onlara özet çıkarıp verdiğini söylüyorlar. Ama şimdi IB derslerinde edebi eseri beraber okuyup analiz edince ilk başta çok zorlanıyorlar çünkü alışık oldukları bir çalışma değil. Bu alışma süreci gerektiren ve bence daha önceki yıllarda edinilmesi gereken bir alışkanlıktır. ” (Öğretmen 3).

“Eski metotları uygulayan öğretmenler sorun yaşıyor genelde. Ben anlatayım, öğrenci put gibi dinlesin dersek çağımızda doğru bir yaklaşım olmaz. Düzgün bir öğretmen dersine her zaman hazırlıklı girmeli ve gramer konusunda her soruya cevap verebilmeli. Bu yüzden önce kendini iyi yetiştirmeli. Almanya’da doğup büyüyen her Almanca Öğretmeni iyi konuşabilir ama grameri iyi bilmez ve yanlış öğretirse işe yaramaz. Öğretebilmek de apayrı bir sanat.

Kendisi bir gramer konusunu bilmiyorsa, “bu böyledir” diye öğrenciyi geçiştirmemeli. Dürüstçe bunu bilmiyorum diyebilmeli eğer cidden bilmiyorsa. Araştırıp ertesi gün doğru bilgi vermek çok önemli. Öğrencilerin kafasına yanlış bir bilgi yerleşti mi onu kafasından silmek çok zordur. Her öğretmen bir konuyu nasıl daha iyi öğretim diye mutlaka kendine de gün sonunda hesaplaşmalı. Her sınıf aynı öğrenemiyor. Burada Öğretmene ciddi iş düşüyor.” (Öğretmen 4).

“Kesinlikle düşünüyorum. Her öğretmen yeterince öğretim öğretim tekniğine sahip değil. Yeterince kişiye özel öğrenim metodundan haberdar olmadığı için bazı öğrencilere ulaşamamaktadır. Bir ortamda farklı öğrenim şekilli öğrenciler varken tek veya iki tane metod kullanılması birçok öğrenciyi ulaşamamak demektir.” (Öğretmen 5).

“Her derste öğretmenden kaynaklı sorunlar olabilir. Almanca dersi için öncelikle öğretmenin iyi bir eğitim almış olması, yurt dışında okumuş, çalışmış vb. şartlarda yetişmiş olması son derece önemlidir. Yabancı dil üniversitede 4 sene de öğrenilebilecek bir beceri değildir. Yabancı dil öğretebilmek için o dilde düşünebilmek ve yaşanmışlıklarla derslerin içeriğini genişletebilmesi gerekmektedir. Öğretmenin dil becerisini sürekli en üst düzeyde tutabilmesi için kendini geliştirmeye devam etmesi esastır. Araştırmacı, farklı yöntemlere açık, öğrencinin motivasyonunu kırmadan öğretebilmeli.” (Öğretmen 6).

“Evet. Yabancı dil öğretirken, öğretmenler kesinlikle öğrencilerin anadiline güvenmemelidir. Daha az istekli öğrenciler bunu anadilde sürekli hareket etme daveti olarak görüyorlar. Yabancı dil öğretmenleri de öğretilcek dil hakkında sağlam bir bilgiye sahip olmalıdır. Bu profesyonel ve öğrencilerin öğretmene olan güvenini güçlendirir.” (Öğretmen 7).

4.7. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Velilerin Bakış Açısından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Veliden kaynaklı sorunlar incelendiğinde, öğretmene yükleme ve öğrenciyi yanlış yönlendirme gibi sorunların olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Veliler dil kavrama potansiyelini 90% öğretmene bağlıyor oysaki bu alış veriş karşılıklıdır” (Öğretmen 1).

“Bazı velilerimiz, çocuklarının evde Almanca konuşmadığından şikâyetçi olabilir. Ama genel olarak öğrencileri özel hayatlarında yabancı dil konuştuklarını pek göremeyiz. Bu sorunu gidermek için, velilerimiz çocuklarına birlikte Almanca dilini içeren aktiviteler sunabilirler (birlikte Almanca TV izlemek, yurtdışına seyahat etmek vs.)” (Öğretmen 2).

“Maalesef bazen veliler çocuklarını çok yanlış yönlendiriyorlar, örneğin haftada bir ya da iki özel ders ile açığı kapatabileceklerini zannediyorlar. Çocuk bunu başaramayınca suç tabii ki öğretmende oluyor. Bunca Almanca dersi gördü ama konuşamıyor diye sitemler ediyor.

Bence en önemlisi çocuğun güçlü olduğu yönleri ortaya çıkarmaktır. Çocuğa çok fazla baskı yapmak olumsuz yansıyabiliyor. ” (Öğretmen 3).

“Bazı veliler öğrencilerini iyi takip etmiyor ya da hiç takip etmiyor. Yönlendirmiyor. Her şey biz öğretmenlerin yapasını bekliyorlar. ” (Öğretmen 4).

“Velilerin çocuklarına bu dili iyi bir iş bulmaları için öğrenmeleri gerektiğini empoze etmelerini yanlış buluyorum. Çocuk ve genç için iyi iş kavramı çok görecelidir. ” (Öğretmen 5).

“Son yıllarda çalıştığım her iki kurumda da veliler yabancı dile çok önem vermekte ve bizleri de desteklemektedirler. Benim olumsuz bir bakış açısına rastlamadığımı belirtmeliyim. ” (Öğretmen 6).

“Hayır.” (Öğretmen 7).

4.8. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Okulun Sahip Olduğu Fiziksel İmkânlarından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Fiziksel imkânlardan kaynaklı sorunlar incelendiğinde bilgisayar yetersizliği ile ilgili sorunlar ifade edilse de, öğretmenlerin önemli bir kısmı sorun olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Bilgisayar odası yeterli değilse, sıkıntı çıkabiliyor. Yeni Medya kullanımı dil öğretmek için şart ve etkili” (Öğretmen 1).

“Hayır. ” (Öğretmen 2).

“Tabii ki fiziksel imkânlar son derece önemlidir. Okulumuzda böyle bir sıkıntı yaşamıyoruz, neye ihtiyacımız varsa, öğrenci yararı göz önünde bulundurulduğundan her zaman yardımcı olunuyor. ” (Öğretmen 3).

“Hayır, çünkü okulumuz her olanağı sağlıyor. ” (Öğretmen 4).

“Yok.” (Öğretmen 5).

“Şu anda çalıştığım kurumun fiziksel imkânları oldukça geniş. Ancak bilgisayar da çalışmalar yapabilmek adına, bilgisayar sınıfı sadece bir adet olup kesinlikle yetersizdir. Ayrıca akıllı tahta diye bildiğimiz tahtaların tüm sınıflarda mevcut olması gerekmektedir. Sınıfların biraz daha büyük olması ve grup çalışmaları için masaların uygun hale getirilebilmesi için önemlidir. ” (Öğretmen 6).

“Hayır.” (Öğretmen 7).

4.9. Birinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminin Daha Etkili Olabilmesi İçin Önerilere İlişkin Katılımcı Görüşleri

Etkili Almanca öğretimi için öneriler incelendiğinde özellikle öğrencilerin desteklenmesi ve motivasyonlarının artırılmasına yönelik çalışmada ağırlık verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Kulak aşınasını desteklemek ağırlık vermek (testler sonucunda daha hızlı yol aldıkları aşıkâr)” (Öğretmen 1).

“Öğrenen kişinin motivasyonu kendine olan güveni dil öğrenimin etkili olabilmesinde çok önemli. Öğrenen kişi telaffuz hatalarından ve yanlış yapma endişesinden arınmalıdır. Bu cesareti öğrenen kişiye aktarabilirsek çok daha etkili bir öğrenme gerçekleşebilir. ” (Öğretmen 2).

“Bu konuda önerim öğrencilerin dil ile daha fazla iç içe olması yönünde. Bunu sadece derste değil evde de devam ettirmeleridir. Maalesef bu biraz eksik kalıyor. Çünkü her şey okuldan ve öğretmenden bekleniyor. Pekiştirme çalışmalarını tekrarı ve dilin kullanımı ne kadar çok yapılırsa o kadar yararlı olur. ” (Öğretmen 3).

“Öncelikle her öğrenci ve Veli hedeflerini iyi belirlemeli. Gerçekten Almanca öğrenmek isteyen ve bunun için çabalayan öğrenciler Almancayı iyi bir şekilde öğreniyor ve yurt dışında okuma hedefine de ulaşabiliyor. Velisi tarafından Almanca eğitim veren okullara zorla gönderilen ve ilgisi olmayan, ya da düzenli çalışmayan öğrenciler hedeflerini maalesef hiç ulaşamıyor ya da belli bir seviyede kalıyorlar. Böyle durumlarda Almanca öğrenmenin hiçbir anlamı yok. ” (Öğretmen 4).

“Mümkün olduğu kadar geliştirici seminerlere katılıp hep yeniliklere açık olmalı ve çok okumalı. ” (Öğretmen 5).

“Yaşadığımız şu günlerde, öncelikle her öğrencinin kendi bilgisayarını ile derse gelebilmesi, ders esnasında online çalışmaların yapılabilmesi adına çok iyi olacağını düşünmekteyim. Ayrıca dinleme etkinlikleri için de yararlı olacaktır. Grup çalışmalarında araştırabilmek, sözlük kullanımı vb. için iyi olacağına düşünüyorum. Almanca öğretmenlerinin dersliklerinin olması, öğrencilerin dersler için bu sınıflara gelmeleri, öğretmenlerin malzemelerinin daha rahat kullanabilmek, sınıfı öğrencilerle zaman zaman düzenleyebilmek motivasyonu yükselteceğine inanıyorum.” (Öğretmen 6).

“Burada birçok öneri yapabilirsiniz. Bunlar örnek olarak yeterli olmalıdır: başlangıç aşamalarında A1-B1, temel dilbilgisi ve yapıların güvenli bir komut için her şeyden önce atılmalıdır ve kapsamlı bir temel kelime öğrenilmelidir. Bu erken öğrenme aşamalarında kaçırılırsa, yakalamak zordur. Kural olarak, bu işe yaramaz ve etkilenenler kesilir. Gelişmiş aşamaları 1.C seviyesi, uygulama, pekiştirme ve öğrendiklerini genişletme hakkında. Çok önemli bir nokta, kelime dağarcığının, cümlelerin ve dilsel araçların tekrarı, bilginin

sağlamlaştırılması ve daha da geliştirilmesidir. Bu amaçla, daha uzun metinleri (makaleler, kısa öyküler, daha hafif uzman makaleleri vb.) düzenli olarak okumak gerekir.) ve kapsamlı metinler (makale, görüş vb.) yazmak). Sözlü alanda ders vermek, tartışmalar yapmak ve gerekçeli görüşler vermek öğrenilmelidir. Bütün bunlar uzun vadede ve uzun vadede öğretilmeli, uygulanmalı ve uygulanmalıdır.” (Öğretmen 7).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada liselerde birinci yabancı dil olarak Almanca öğretiminde karşılaşılan zorluklar incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Görüşmeler değerlendirildiğinde Almanca'nın uluslararası bir dil olması, Almanca öğretimi için önemli bir gereklilik olarak görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin mesleki hayatlarında Almanca bilmelerinin önemi vurgulanmıştır. Yöntem ve tekniklerden kaynaklı sorunlar incelendiğinde, öğretim amaçlı kullanılan medya araçlarının İngilizce tabanlı olması problem olarak görülmektedir. Ayrıca şeffaf aktarımın olmaması da bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Ölçme ve değerlendirmeden kaynaklı sorunlar incelendiğinde, sınav ortamıyla ilgili problemlerin olduğu ifade edilmiştir. Özellikle ezbere dayalı bir öğretimin veya ölçmenin olmaması gerektiği ifade edilmiştir. Ders içi etkinliklerden kaynaklanan sorunlar incelendiğinde, dinlemeye ve konuşmaya yeterince önem verilmediği ifade edilmiştir. Öğrenciden kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğrencilerin düşük motivasyona sahip oldukları veya pratik yapmadıkları ifade edilmiştir.

Öğretmenden kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmadıkları veya ezberci yaklaşım benimsedikleri, öğretmen sanatına sahip olmadıkları ifade edilmektedir. Veliden kaynaklı sorunlar incelendiğinde, öğretmene yükleme ve öğrenciyi yanlış yönlendirme gibi sorunların olduğu ifade edilmiştir. Fiziksel imkânlardan kaynaklı sorunlar incelendiğinde bilgisayar yetersizliği ile ilgili sorunlar ifade edilse de, öğretmenlerin önemli bir kısmı sorun olmadığını ifade etmiştir. Etkili Almanca öğretimi için öneriler incelendiğinde özellikle öğrencilerin desteklenmesi ve motivasyonlarının artırılmasına yönelik çalışmada ağırlık verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Genç (2003) çalışmasında sürekli sistemin değişmesi yabancı dil öğretiminde kullanılacak olan yaklaşımların ve öğretim programlarının da değişmesine sebep olmaktadır. Bu değişimlerin olağan olmasıyla birlikte bu geçiş süresinin olabildiğinde azaltılması, eleştirilen ve öğrencilere yarar getirmeyeceği yargısına varılan unsurlara yinelenmemesi gerektiğini de açıkça ifade etmiştir. Eğitimde başarıya ulaşabilmek için öğretim programında bütünlük ve süreklilik esasına sadık kalınması gerektiğini savunmuştur. Marım (2013) çalışmasında özellikle yabancı dil derslerinde işlenecek

olan konuların seçiminde, öğrencinin motivasyonunun yükseltilmesi ve öğrencinin psikolojik ve sosyal konularına bağlı algılama ve öğrenme düzeylerine uygun güncel konuların seçilmesi gibi durumlara dikkat çekilmiştir. Bu özelliklerin yanı sıra ders işlenirken somut alıştırmalar yapılması ve öğrenme yaklaşımları içermesi gerektiği vurgulanmıştır. Giebert (2014) yabancı dil öğrenmede drama ve tiyatronun önemi hakkında yapmış olduğu literatür çalışmasında, yabancı dil öğretiminde düz anlatım ve geleneksel yöntem ve tekniklerin yerine drama ve rol yapma tekniğinin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu teknikle öğrencinin yabancı dil kelime bilgisi, telaffuz, takım çalışması gibi becerilerinin gelişeceği savunulmuştur. Fakat bu tekniğin sahip olduğu sınırlılıkları belirtmiştir. Zamani ve Ahangari (2016) çalışmasında yabancı dil dersini ilginç kılması, öğrencilerin görüş ve önerilerini önemsemesi, öğrencinin motivasyonunu yükseltmesi ve öğretmenin ulaşılabilir olması, yabancı dil öğretmenlerinin sahip olması gereken özellikler olarak sıralanmaktadır.

Öneriler şu şekildedir:

İleride yapılacak olan çalışmalarda öğrencilere anket uygulanarak elde edilen sonuçlar değerlendirilebilir ve yabancı dil öğreniminde öğrenci sorunları dikkate alınabilir.

İleride yapılacak olan çalışmalarda 2 yabancı dil üzerinden karşılaştırma yapılarak, farklılıklar tespit edilebilir.

Kulak aşınasını destekleme ve dille iç içe olunmasını sağlama

Öğrencinin motivasyonu ve öğrencinin öğretmeni tarafından cesaretlendirilmesi sağlanmalıdır.

Birinci yabancı dil öğretimi yapılan okullarda dil eğitmenlerine dil alanı içerisinde düzenli bir hizmet içi eğitim alanının sağlanabilir.

Ayrıca bu eğitimcilerin birinci yabancı dil alanında yapılan seminerlere katılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Albayrak K. (2016). Eğitim ve Gelişimde Yanlış Anlaşılmış Popüler Teoriler. <https://www.perfosmart.com/single-post/2016>
- Balcı, U. (2016). Anadolu Liselerinde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Eğitimi: Batman ili Örneği. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. (29), 346-355.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe Öğretimindeki İlkeler. Türkiyat Araştırmaları Derneği, 19-30.
- Başat, G. (2014). Neden Yabancı Dil Öğrenemiyoruz? Aljazeera Türk, <http://dergi.aljazeera.com.tr/2014/09/01/neden-yabanci-dilogrenemiyoruz/>
- Batur, Z. ve Alevli, O. (2014). Okuma Becerileri Dersinin PISA Okuduğunu Anlama Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi. Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları, 2(1), 22-30.
- Candaş Karababa, C. Z. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 42 (2), 265-277.
- Çelikkaya, Ş. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin İkinci Yabancı Dil Almanca Dersine Yönelik Tutumları. Middle Eastern&African Journal of Educational Research. (5), 96-109.
- Çetintaş, B. (2010). Türkiye’de yabancı dil eğitim ve öğretiminin sürekliliği. Journal of language and linguistic studies, 6(1), 65-74.
- Çolakoğlu Saburlu, Z. (2019). Students’ Perceptions Towards The Use Of First Language In The Foreign Language Classroom. European Journal of Foreign Language Teaching, 4 (2), 44-61.
- Demirel, Ö. (1990). Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler, Teknikler. Ankara, Usem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2010). Yabancı Dil Öğretimi (5. baskı). Ankara, Pegem Yayıncılık.

Genç, A. (2003). İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Almanca Programları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (24), 186-195.

Giebert, S. (2014). Drama and Theatre in Teaching Foreign Languages for Professionals Purposes. Langues de spécialité et professionnalisation, XXXIII (1), 138-150.

Güzel, A. (2014). İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi: Almanya Örneği (3.baskı). Ankara, Akçağ Yayınları.

Hengirmen, M. (2009). Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü (3. baskı). Ankara, Engin Yayınevi.

Işık, A. (2008). Yabancı Dil Eğitimimizdeki Yanlışlıklar Nereden Kaynaklanıyor? Journal of Language and Linguistic Studies, 4(2), 15-26.

Karaman, F. (2017). Temel Eğitimde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 7 (2), 104-110.

Karvela, I., ve Alexandris, C. (2018). Deutsch als zweite Fremdsprache nach Englisch – Fluch oder Segen?. Unpublished doctoral dissertation, Universität Athen, Athen, Griechenland. 91-104.

Maden S. ve İşçan A. (2011). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Amaç ve Sorunlar (Hindistan Örneği). Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 3(5), 23- 37.

Marım, E. (2013). İkinci Yabancı Dil Almancanın Öğretiminde Yabancı Dil Öğretim Kuramlarının Uygulanabilirliği. Yayınlanmış doktora tezi. Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

MEB (2006). Ortaöğretim Kurumları 10, 11 ve 12. Sınıf İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Dersi Programı.

Oflaz, A. (2015). Geleneksel ve alternatif yabancı dil öğretim yöntemlerinde Almanca kelime öğretimi. Turkish Studies, 10(3), 695-712.

Özdemir, E. (1987). İlkokul Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi Kılavuzu. İstanbul.

Şevik, M. (2008). Avrupa Ülkelerinde İlköğretim Birinci Kademe Zorunlu Yabancı Dil Öğretiminin Karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 41(1), 135-162.

Tavil, Z. M. (2012). Yabancı Dil Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara, Anı Yayıncılık.

Tokdemir, A. (1997). Dil Edinimi ve Yabancı Dil. (1. baskı). Ankara, Sam Yayınları

Uygur, M. ve Çakır, Ö. (2015). İngilizce Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Özyeterlik İnançlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Mersin Üniversitesi Örneği-Boylamsal Çalışma). Journal Of Qafqaz UniversityPhilology And Pedagogy, 3(1), 89-104.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Genişletilmiş 9. Baskı). Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2005.

Zamani, R. ve Ahangari, S. (2016). Characteristics of an Effective English Language Teacher (EELT) as Perceived by Learners of English. International Journal of Foreign Language Teaching & Research, 4 (14), 69-88.

EKLER

Ek 1: Tema ve Kod Listesi

Tema ve Kodlar Listesi

Alt Problemler	Temalar	Kodlar
Almanca Öğretimi Gerekliliği	Uluslararası bir dil olması	• Almanca 1.Dil olan hükümetler büyük rol oynuyor • Avrupa dili
	Anadile hâkimiyet	• Öğrencinin öncelikle anadiline hâkim olması
	Meslek	• Mesleki alanda gerekli • İş görüşmelerinde avantaj sağlaması
Almanca Öğretimine Karşılaşılan Sorunlar	Yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar	• Medyanın İngilizce olması • Şeffaf aktarım olması
	Ölçme ve değerlendirmeden kaynaklanan sorunlar	• Sınav ortamında performansın düşmesi • Ezbere dayalı ölçme sistemi
	Ders içi etkinliklerden kaynaklanan sorunlar	• Dinleme derslerine ağırlık verilmiyor • Konuşmaya ağırlık verilmesi • Öğrenciyi şaşırtmak
	Öğrenciden kaynaklı sorunlar	• Karşısındaki kitlenin öğrenme motivasyonunu etkilemesi • Öğrencinin farklı beklentileri • Pratik yapmama
	Öğretmenden kaynaklı sorunlar	• Öğrencinin yönetilmesi • Yeterli donanıma sahip olmaması • Öğretme sanatına sahip olması
	Veliden kaynaklı sorunlar	• Öğretmene yüklenme

Öneriler		• Öğrenciyi yanlış yönlendirme
	Fiziksel imkânlardan kaynaklı sorunlar	• Bilgisayar odasının yeterli olmaması
	Destekleme	• Kulak aşınasını destekleme • Dille iç içe olmasını sağlama
	Motivasyon	• Öğrenci motivasyonu • Öğretmenin öğrenciyi cesaretlendirmesi • Seminerlere katılmasını sağlama